REPUBLIKA E SHQIPËRISË

UNIVERSITETI "ISMAIL QEMALI VLORË"
FAKULTETI I SHËNDETIT PUBLIK
DEPARTAMENTI I KUJDESIT SHËNDETËSOR

Kodi i lëndës: INF 476
Lënda: Etika në pediatri

PROGRAMI I LËNDËS **Etika në pediatri**									
Titullari i lëndës:		**Gjergji Semini** *Dr. në Kirurgji* _____							
Ngarkesa:	Kredite	Orë mësimi në auditor						Studim individual	Totali
		Leksion	Seminar	Labs	Praktikë	Projekte	Total		
	3 ECTS	15	8	0	10	0	33	42	75
Tipologjia e lëndës		Lëndë ndërdisiplinore / integruese							
Vitiakademik /Semestri kur zhvillohet lënda		Viti I, Semestri I							
Lloji i lëndës		Me zgjedhje							
Programi i studimit		Master profesional në Infermieri Pediatrike							
Kodi i lëndës		INF 476							
Adresa elektronik e titullarit / pedagogut të lëndës		gjergji.seminij@univlora.edu.al							

PËRMBLEDHJE DHE REZULTATET E TË NXËNIT	
Përshkrimi i lëndës	Në këtë lëndë studentët do të marrin njohuri lidhur me kuptimin bazë çështjeve etike në pedatri, në mënyrë që t' i bëjë ata të aftë të analizojnë në mënyrë kritike ndërveprimin midis pacientit dhe profesionistit shëndetësor. Nëpërmjet kësaj lënde studenti arrin të thellojë kuptimin e tij për etikën dhe çështjet e hasura në pediatri.
Objektivat e lëndës	▪ Njohja me çështjet kryesore etike që hasen n në pediatri ▪ Njohja me dimensionet ligjore dhe etike në komunikim dhe komunikimi në situata sfiduese. ▪ Përdorimi i teknikave të komunikimit dhe komunikimi efektiv në ekip për dhenien e zgjidhjeve në situata specifike.
Rezultatet e pritshme	Në përfundim të kursit studentët do të jenë në gjendje: ▪ Të përshkruajnë çështjet kryesore etike ne pediatri. ▪ Të zhvillojnë aftësitë për të analizuar në mënyrë kritike ndërveprimet me pacientët e vegjël. ▪ Të zhvillojnë strategji efektive për komunikim me familjen dhe të afërmit e pacientit në situata specifike dhe të vështira. ▪ Te njohin rëndësinë dhe vlerën e zbatueshmërisë së etikës.

KONCEPTET THEMELORE

1. Kujdesi shëndetësor në kohët moderne është sfidues dhe kërkues, dhe nga profesionistët shëndetësorë kërkohet të sigurojnë një cilësi të lartë shërbimi për pacientët. Ata presin dhe meritojnë më të mirën që mund t'u ofrohet, dhe çelësi për këtë shërbim është zbatimi i etikës profesionale dhe aftësia për të komunikuar në mënyrë efektive dhe me dhembshuri.
2. Pediatria është dega e shkencave mjekësore që trajton kujdesin shëndetësor gjatë fëmijërisë (nga konceptimi në

adoleshencë) në shëndet dhe sëmundje. Rëndësi të madhe në këtë shkëncë ka zbatimi i çështjeve etike që lindin në mënyrë të pashmangshme kur ofrohet kujdes shëndetësor për fëmijët.

3. Qëllimi është që të sigurohet një pasqyrë gjithëpërfshirëse e çështjeve etike të hasura në praktikën pediatrike.

Java	TEMAT E LËNDËS	Literatura referuese	Forma e mësimdhenies
I.	**Tema 1.** Çështjet thelbësore në etikën klinike pediatrike. Vendimmarrja pediatrike: informimi, miratimi, leja prindërore, dhe aprovimi nga ana e fëmijës *Vendimmarrja në pediatri paraqet sfida të shumta për fëmijët, prindërit dhe për mjekët gjithashtu.Konceptet e ngjashme, por të dallueshme të pëlqimit dhe miratimit janë thelbësore për vendimmarrjen pediatrike.* *Ky leksion do të shqyrtojë çështjet e lejes prindërore dhe pëlqimit, si të zgjidhen mosmarrëveshjet ndërmjet fëmijëve dhe prindërve të tyre, dhe të ofrohet model efektiv, praktik dhe realist i vendimmarrjes.* **Praktikë 1-2**: në Repartin e Pediatrisë në Spitalin Rajonal Vlorë.	(1)*fq.1-5*	Leksion 1 orë Praktikë 2 orë
II.	**Tema 2.** Vendimmarrja pediatrike: pacientët adoleshentë**.** *Ky leksion do të shqyrtojë çështjet etike dhe ligjore të përfshira në marrjen e vendimeve mjekësore tek adoleshentet. Ajo fokusohet në vendimmarrjen e trajtimit dhe nuk adreson kërkesat specifike për pjesëmarrjen e adoleshentëve në protokollet e hulumtimit.* *Fillimisht do të paraqitet një diskutimi i përgjithshëm i çështjeve, duke përfshirë adoleshencënautonominë, kapacitetin dhe fushëveprimin e autoritetit prindëror, dhe më pas situatat në të cilat adoleshentët janë të autorizuar ligjërisht për të marrë vendime mjekësore pa përfshirjen e prindërv*e. **Seminar 1**. Vendimmarrja pediatrike: informimi, miratimi, leja prindërore, dhe aprovimi nga ana e fëmijës. Vendimmarrja pediatrike te pacientët adoleshentë	(1)*fq.7-13*	Leksion 1 orë Seminar 1 orë
III.	**Tema 3.** Refuzimi, nga ana e prindërve, i ndërhyrjeve mjekësore të rekomanduara. *Të gjesh mënyrën për t'iu përgjigjur një prindi që ka refuzuar një studim diagnostikues të rekomanduar ose një modalitet trajtimi paraqet një sfidë të vështirë për përsonelin. Klinicistët duhet të balancojnë vlerësimin e tyre për mirëqenien e fëmijës duke respektuar dëshirat e prindërve dhe të drejtat ligjore.* **Praktikë 3-4**: në Repartin e Pediatrisë në Spitalin Rajonal Vlorë.	(1)*fq.14-17*	Leksion 1 orë Praktikë 2 orë
IV.	**Tema 4.** Ruajtja e konfidencialitetit në moshat e adoleshentëve.Refuzimi i trajtimit tek adoleshentët dhe tek adultët e rinj. *Periudha e adoleshencës mund të jetë një përiudhe e vështirë ku përsoni lufton me çështjet e identitetit dhe pavarësisë. Kërkimi i identitetit dhe dëshira për pavarësi mund të përfshijnë eksplorimin dhe sjellje të rrezikshme që prekin shëndetin fizik, riprodhues dhe mendor të një adoleshenti. Është e domosdoshme që adoleshenti të ketë një ofrues të kujdesit shëndetësor të sigurt dhe të besueshëm dhe prej kujt ata mund të kërkojnë këshilla dhe kujdes për nevoja parandaluese dhe shëndetësore gjatë kësaj kohe.*	(1)*fq.15-26*	Leksion 1 orë

Java	TEMAT E LËNDËS	Literatura referuese	Forma e mësimdhenies
	Seminar 2. Refuzimi, nga ana e prindërve, i ndërhyrjeve mjekësore të rekomanduara. . Ruajtja e konfidencialitetit në moshat e adoleshentëve.Refuzimi i trajtimit tek adoleshentët dhe tek adultët e rinj.		Seminar 1 orë
V.	**Tema 5.** Besimet familjare dhe kujdesi shëndetësor për fëmijët**.** *Një çështje rëndësishme etike ka të bëjë me autoritetin prindëror, sidomos kur prindërit mund të refuzojnë për të shpëtuar jetën e fëmijës së tyre duke refuzuar trajtimin mjekësor në emër të* *Besimeve fetare, kulturore ose përsonale*. **Praktikë 5-6**: në Repartin e Pediatrisë në Spitalin Rajonal Vlorë.	(1)*fq.27-31*	Leksion 1 orë Praktikë 2 orë
VI.	**Tema 6.** Besnikëria dhe vërtetësia në pediatri: fshehja dhe mosdhenia e informacionit tek fëmijët dhe adoleshentët , zbulimi i gabimeve. *Prindërit e një fëmije ose adoleshenti që ka një sëmundje serioze ballafaqohet me shumë vendime trajtimi. Filozofia e prindërve dhe vlerat e tyre mund të sfidohen në mënyra të panjohura. Ekipi i kujdesit shëndetësor duhet të vendosë cili informacion duhet ndarë me një fëmijë, si nëdiagnozën fillestare të fëmijës, dhe në të gjithë kursin e sëmundjes dhe trajtimin e saj. Dy parime etike që mund të ndihmojnë në udheheqjen e mendimeve të tyre janë mendimi i tyre është feja dhe vërtetësia.* **Seminar 3**. Besimet familjare dhe kujdesi shëndetësor për fëmijët. Besnikëria dhe vërtetësia në pediatri: fshehja dhe mosdhenia e informacionit tek fëmijët dhe adoleshentët , zbulimi i gabimeve**.**	(1)*fq.32-42*	Leksion 1 orë Seminar 1 orë
VII.	**Tema 7.** Çështjet etike në fillim të jetës: përinatologjia dhe neonatologjia. Konflikti nënë-fetus**.** *Çështjet të shumta etike dhe dilema mund të lindin gjatë kujdesit për gruan shtatzënë.* *Termi konflikti nënë-fetus është përdorur gjerësisht për të përshkruar situatat kur gratë shtatzëna "refuzojnë rekomandimet mjekësore, përdorin drogë të paligjshme ose angazhohen në një sërë sjelljesh të tjera që kanë potencialpër të shkaktuar dëm të fetusit.* *Çështjet etike qendrore për këto situata përfshijnë, të drejtën e gruas për autonomi,* *të drejtat e fetusit dhe / ose fëmijës së ardhshëm, detyrimet morale të nënës,dhe detyrimet morale dhe profesionale të mjekut*. **Praktikë 7-8**: në Repartin e Pediatrisë në Spitalin Rajonal Vlorë.	(1)*fq.51-55*	Leksion 1 orë Praktikë 2 orë
VIII.	**Tema 8.** Ndërhyrjet fetale dhe qëndrat për kujdesin ndaj fetusit *Historikisht, promovimi i mirëqenies së fetusit nuk ka qenë një përpjekje e ndarë nga nxitja e mirëqenies së nënës.* *Teknikat e reja kanë rritur aftësinë e përsonelit për të ndihmuar një grua të ndihmojë fetusin e saj, dhe, kur shihet e nevojshme, ndërhyet drejtpërdrejtë tek fetusi në mitër*	(1)*fq.57-62*	Leksion 1 orë

Java	TEMAT E LËNDËS	Literatura referuese	Forma e mësimdhenies
	Seminar 4. Çështjet etike në fillim të jetës: përinatologjia dhe neonatologjia. Konflikti nënë-fetus. Ndërhyrjet fetale dhe qëndrat për kujdesit ndaj fetusit		Seminar 1 orë
IX.	**Tema 9.** Marrja e vendimit mjekësor në dhomës e lindjes *Vendimet në lidhje me ringjalljen e të porsalindurit në dhomës e lindjes zakonisht merren nën një presion shumë të madh, aq sa nuk japin kohë diskutimi me prindërit, për shkak të ndërhyrjes së menjehershme që duhet të bëhet tek fëmija nëse shanset e mbijetesës tek ai ekzistojnë. Megjithatë, çështjet etike që lidhen me këtë rast do të jenë në mënyrë të barabartë të rëndësishme për menaxhimin e çdo tw porsalinduri për të cilin prognoza në lidhje me mbijetesën dhe / ose aftësinë e kufizuar të përhershme është dukshëm më e keqe se sa për shëndetin e një foshnjeje normale.* **Praktikë 9-10**: në Repartin e Pediatrisë në Spitalin Rajonal Vlorë.	(1)*fq.77-81*	Leksion 1 orë Praktikë 2 orë
X.	**Tema10.** Roli i vlerësimit të cilësisë së jetës në kujdesin neonatal *Gjithnjë e më tepër po sygjerohet një formë e vlerësimit të cilësisë së jetës në vendimmarrjen klinike në neonatologji, duke përfshirë vendimet për ringjalljen dhe për mbajtjen në terapi intensive. Në këtë leksion sqarohet qartësisht se ndikimi i cilësisë së jetës në kujdesin neonatal.* **Seminar 5**. Marrja e vendimit mjekësor në dhomës e lindjes. Roli i vlerësimit të cilësisë së jetës në kujdesin neonatal	(1)*fq.89-92*	Leksion 1 orë Seminar 1 orë
XI.	**Tema 11.**Vdekja e një fëmije. Çështjet etike në fund të jetës. *Përkujdesja në fund të jetës: zgjidhja e mosmarrëveshjeve dhe ndërhyrjet në mbështetje të jetës.*	(1)*fq.101-105*	Leksion 1 orë
XII.	**Tema 12.** Çështjet etike në shkencën dhe teknologjinë mjekësore. *Të miturit si marrës dhe dhurues gjatë transplanteve të organeve, dhe si trajtohet ky prces nga pikëpamja etike.* **Seminar 6**.Vdekja e një fëmije. Çështjet etike në fund të jetës. Çështjet etike në shkencën dhe teknologjinë mjekësore.	(1)*fq.143-146*	Leksion 1 orë Seminar 1 orë
XIII.	**Tema 13.** Kërkesat prindërore për ndërhyrje në fëmijët me kushte vdekjeprurëse *Këtu do të trajtojmë kujdesin paliativ, testimin prenatal, mosmarrëveshjet e prindërve, qëndrimet kulturore, kundërshtimet e ndërgjegjes, alokimi i burime të pakta, dhe drejtësia sociale. Ky leksion do të prekë edhe këto çështje pasi ato lidhen me këtë rast, por do përqendrohet në mënyrë specifike se si t'i qasen kërkesave të prindërve për ndërhyrjet që ofruesit mendojnë se nuk justifikohen pasi dalin në kontekstin e një gjendje vdekjepurëse.*	(1)*fq.174-179*	Leksion 1 orë
XIV.	**Tema 14.** Fëmija, shëndeti publik dhe drejtësia. Alokimi i ndihmave dhe shpërndarja me përparësi në fatkeqësi dhe pandemi. *Sipas OBSH, bota ka përjetuar një mesatare prej tre pandemish që ptej*	(1)*fq.199-203*	Leksion 1 orë

Java	TEMAT E LËNDËS	Literatura referuese	Forma e mësimdhenies
	shekullit të 16-të, me intevale 10-50 vjetësh. Nevoja për të parashikuar dhe planifikuar një përgjigje ndaj këtij kërcënimi të mundshëm për shëndetin i të gjithë popullsisë mbetet një realitet, akoma më i rëndësishëm në moshat pediatrike. **Seminar 7**. Kërkesat prindërore për ndërhyrje në fëmijët me kushte vdekjeprurëse. Fëmija, shëndeti publik dhe drejtësia. Alokimi i ndihmave dhe shpërndarja me përparësi në fatkeqësi dhe pandemi.		Seminar 1 orë
XV.	**Tema 15.** Refuzimi nga ana e prindërve e vaksinimit:balancimi i lirisë prindërore, mirëqenies së fëmijëve dhe shëndetit publik. *Biseda me prindërit që janë në mëdyshje rreth vaksinave të fëmijëve të tyre janë biseda të vështira. Prindërit raportojnë vështirësi në diskutimin e hapur rreth shqetësimeve të tyre mbi vaksinat me punonjësit shëndetësorë. Këta të fundit japin pak informacion për prindërit rreth vaksinimeve.* **Seminar 8**. Refuzimi nga ana e prindërve e vaksinimit:balancimi i lirisë prindërore, mirëqenies së fëmijëve dhe shëndetit publik.	[(1)]*fq.205-209*	Leksion 1 orë Seminar 1 orë

FORMA E KONTROLLIT TË DIJEVE

FREKUENTIMI:	Kyçi i një edukimi të suksesshem është pjesëmarrja dhe përgatitja. Kërkohet një pjesëmarrje aktive në klasë. Orët e leksionit janë të detyrueshme në masën 75%. Orët e praktikës janë të detyrueshme 100%, në rast të mungesave të justifikuara ora do të zëvendësohet në marrveshje me pedagogun. Të gjithë studentët duhet të paraqiten në orët e praktikës në orarin e përcaktuar dhe të pajisur me përparëse të bardhe dhe flokë të mbledhur (duke respektuar kodin etik të veshjes së infermierit). Lejohen të shlyhen mungesat deri në masën 25% të orëve, nëse ato janë të justifikuara. Në të kundërt studenti humbet të drejtën e futjes në provim. Mungesat janë përgjegjësi personale e studentit, ashtu sikurse edhe detyrat apo testimet e humbura.

	Forma e vlerësimit	*Koha e vlerësimit*	*Temat mësimore që do vlerësohen*	*Pikët maksimale*	*Forma e testimit të njohurive*	*Përmbajtja e testimit*
KONTROLLI I VAZHDUESHËM	Provimi final	Fundi i semestrit	Lex 1-15	90 pikë	Provim me shkrim	pyetje me shtjellim dhe pyetje quiz
	Vlerësim i vazhduar* (Detyra e kursit*)	Java 14/15	Rastet klinike	10 pikë	Provim me gojë	Raportim rasti
	**Vlerësim i vazhduar* - Do të realizohet prej pedagogut për gjatë gjithë semestrit. Studentët do të prezantojne detyren me goje					

Konvertimi i pikëve në notën përfundimtare është si më poshtë:					
40- 49 pikë	50-59 pikë	60-69 pikë	70-79 pikë	80-89 pikë	90-100 pikë
5	6	7	8	9	10

LITERATURA	
Literatura bazë	(1) Cikël leksionesh i përkthyer dhe përshtatur nga teksti: Clinical ethics in pediatrics : a case-based textbook / [edited by] Douglas S. Diekema, Mark R. Mercurio, Mary B. Adam. © Cambridge University Press 2011, ISBN 978-0-521-17361-2
Literatura e rekomanduar	(1) Clinical ethics in pediatrics : a case-based textbook / [edited by] Douglas S. Diekema, Mark R. Mercurio, Mary B. Adam. © Cambridge University Press 2011, ISBN 978-0-521-17361-2 (2) "Nursing Ethics, 5th Edition" an Thompson Kath Melia Kenneth Boyd Dorothy HorsburgheBook ISBN: 9780702059988, 2006

VËREJTJE PËRFUNDIMTARE NGA PEDAGOGU I LËNDËS	
Dispozita:	Nga studentët pritet që të zhvillojnë vlera dhe një etike që tregon interesat dhe sjelljen e tyre në këndvështrimin profesional. Këto pritshmëri lidhen me paraqitjen në ambientet e Universitetit, përgjegjshmërinë gjate procesit të mësimdhenies, por jo vetëm, në ndershmërinë e tyre dhe në çështje të drejtësisë sociale. Studentët duhet të respektojnë diferencat individuale, të jenë bashkëpunues, të vlerësojnë aftësitë dhe cilësitë e vetes e të të tjerëve, të vlerësojnë format e ndryshme të shprehjes së mendimit dhe zgjedhjeve të secilit. Në përputhje me rregullat etike, studentët duhet të respektojnë diferencat etnike dhe të ndihmojnë me qëndrime integruese e mbështetëse përsonat me aftësi të kufizuar.
Vonesat	Vonesat në leksione dhe seminare nuk do të tolerohen. Pas hyrjes së pedagogut në auditor nuk lejohet të hyjë asnjë student.
Sjellja profesionale e studentit	Studentët konsiderohen tashmë të rritur dhe kjo kërkon prej tyre një përgjegjësi dhe vet-ndërgjegjësim në një nivel më të lartë në lidhje me sjelljen e tyre, qëllimet e interesat për të cilat ata kanë zgjedhur të frekuentojnë universitetin. Duke patur parasysh që kudo infrastruktura universitare dhe ekologjia e mjedisit ku jepen dijet nuk është e përsosur, duhet të vendosim disa rregulla të detyrueshme për të gjithë. Kjo d.m.th., vëmendje gjatë procesit mëimor, celularë të fikur, jo SMS, jo përdorim të mjeteve të tjera digitale me destinacion argëtimin (MP3.etj), jo lojra, jo kuti tualeti nëpër tavolinat e mësimit, veshje të përshtatshme për të respektuar orën e mësimit, fjalor (vulgariteti ndalohet rreptësisht) dhe komunikim të pranueshëm brenda dhe jashtë klasës. Për çdo devijancë nga këto rregulla, do të ketë penalitete, që përcaktohen në Rregulloren e Universitetit.
Integriteti akademik dhe e drejta e autorit	Çdo test apo punë me shkrim duhet të jetë tërësisht individuale dhe origjinale. Kjo nënkupton që studentët të krijojnë vetë mbi bazën e koncepteve të argumentuara në leksion abstraksione apo analiza origjinale, dhe në pamundësi të referojnë gjithnjë burimin e informacionit të marrë. Nuk do të lejohen plagjiaturat (përzierjet mikse), apo vjedhjet e informacioneve në rrugë të ndryshme.